

УПРАВЛІННЯ ОСВІТИ І НАУКИ
ВОЛИНСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ ДЕРЖАВНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ
КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ
«ЛУЦЬКИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ КОЛЕДЖ»
ВОЛИНСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ

Факультет дошкільної освіти та музичного мистецтва
Кафедра музичного мистецтва

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з навчальної роботи
Наталія БОРБИЧ

« 4 » березня 2024 року

РОБОЧА ПРОГРАМА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

ОК 18. ХОРОВИЙ КЛАС

освітньо-професійна програма Середня освіта (Музичне мистецтво)

освітній ступінь бакалавр

галузь знань 01 Освіта/Педагогіка

спеціальність 014 Середня освіта

предметна спеціальність 014.13 Середня освіта (Мистецтво. Музичне мистецтво)

Луцьк – 2024

Робоча програма з освітнього компонента «Хоровий клас» для здобувачів освіти ОС бакалавр за галуззю знань 01 Освіта/Педагогіка спеціальності 014 Середня освіта предметної спеціальності 014.13 Середня освіта (Мистецтво. Музичне мистецтво).
«26» серпня, 2024 року. 20 с.

РОЗРОБНИКИ:

Марач О. М. кандидат мистецтвознавства, доцент, доцент кафедри музичного мистецтва

ПОГОДЖЕНО*

Гарант/керівник

освітньо-професійної програми

Середня освіта (Музичне мистецтво) _____ (Анна ЗАРИЦЬКА)

« 3 » Вересня 2024 рік

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри музичного мистецтва

« 3 » Вересня 2024 року, протокол № 1

Завідувач кафедри _____ (Богдана ЖОРНЯК)

Схвалено вченою радою факультету дошкільної освіти та музичного мистецтва

« 04 » Вересня 2024 року, протокол № 1

Голова _____ (Наталія ІВАНОВА)

© Марач О.М.

© Комунальний заклад вищої освіти

«Луцький педагогічний коледж» Волинської обласної ради, 2024 рік

1. Опис освітнього компонента

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній ступінь	Характеристика освітнього компонента	
		Денна форма навчання	
Кількість кредитів – 15	Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка	Статус дисципліни Обов'язкова	
	Спеціальність 014.13 Середня освіта (Мистецтво. Музичне мистецтво)		
Змістових модулів – 16	Освітній ступінь: бакалавр	Рік підготовки: 1 - 4	
Загальна кількість годин – 450		Семестр: 1- 8	
		Конс	Практ./лаб.
		27	284
		Самостійна робота 139	
Вид контролю: Екзамен 8 семестр			

2. Мета, програмні компетентності та результати навчання

1.1. Анотація освітнього компонента

Освітній компонент предметного модуля «Хоровий клас» спрямований на професійну підготовку майбутніх фахівців, що навчаються на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти спеціальності 014.13 Середня освіта (Мистецтво. Музичне мистецтво). Виконання вимог даного курсу розширює професійні можливості здобувача вищої освіти, передбачає оволодіння вокально-хоровими навичками під час вивчення хорового репертуару. Пропонується вивчення творів композиторів класиків, обробок народних пісень та ін.

1.2. Мета та завдання освітнього компонента

«Хоровий клас» є складовою частиною циклу навчальних дисциплін професійно-практичної підготовки, зорієнтованих на розвиток творчих, музичних, технічних та педагогічних якостей студентів. Мета навчальної дисципліни – підготувати висококваліфікованих спеціалістів, які в повній мірі володіють професійними музично-педагогічними, вокально-хоровими і диригентськими навичками, умінням організувати учнівський хор та керувати ним.

1.3. Пререквізити та постреквізити

Пререквізити: основи музично-теоретичної підготовки, поверхневі знання основ теорії музики, наявність музичного слуху, відчуття ритму.

Постреквізити: практична робота з хором, педагогіка. Історія педагогіки, постановка голосу підсумкова атестація.

1.4. Характеристика освітнього компонента

Інтегральна компетентність

ІК-1. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі у галузі середньої освіти, що передбачає застосування теоретичних знань і практичних умінь з предметної спеціальності, педагогіки, психології, теорії та методики навчання і характеризується комплексністю та невизначеністю умов організації освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти.

Загальні компетентності

ЗК3. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово, вільно оперувати професійною термінологією.

ЗК5. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо, дотримуючись етичних норм, принципів академічної доброчесності та нетерпимості до корупційних проявів.

ЗК6. Здатність до пошуку інформації, її аналізу та критичного оцінювання.

ЗК7. Здатність застосовувати набуті знання в практичних ситуаціях.

ЗК8. Здатність до міжособистісної взаємодії, роботи в команді, спілкування з представниками інших професійних груп різного рівня.

ЗК9. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації на основі креативності і підприємливості, генерувати нові ідеї, виявляти розв'язувати професійні проблеми.

Компетентності Професійного стандарту «Вчитель закладу загальної середньої освіти» / «Вихователь закладу дошкільної освіти», на розвиток яких спрямовано ОК

ОК спрямований на розвиток таких компетентностей Професійного стандарту «Вчитель закладу загальної середньої освіти»:

ЗК.02 (соціальна компетентність)

ЗК.04 (лідерська компетентність)

ЗК.05 (підприємницька компетентність)

Зн1. Концептуальні наукові та практичні знання, критичне осмислення теорій, принципів, методів і понять у сфері професійної діяльності та/або навчання

Ум1. Поглиблені когнітивні та практичні уміння/навички, майстерність та інноваційність на рівні, необхідному для розв'язання складних спеціалізованих задач і практичних проблем у сфері професійної діяльності або навчання

К1. Донесення до фахівців і нефахівців інформації, ідей, проблем, рішень, власного досвіду та аргументації

К 2. Збір, інтерпретація та застосування даних

К 3. Спілкування з професійних питань, у тому числі іноземною мовою, усно та письмово

АВ 1. Управління складною технічною або професійною діяльністю чи проектами

АВ 2. Спроможність нести відповідальність за вироблення та ухвалення рішень у непередбачуваних робочих та/або навчальних контекстах

АВ 3. Формування суджень, що враховують соціальні, наукові та етичні аспекти

АВ 4. Організація та керівництво професійним розвитком осіб та груп

АВ 5. Здатність продовжувати навчання зі значним ступенем

Спеціальні компетентності

- СК2. Здатність забезпечувати навчання учнів державною мовою; формувати й розвивати мовно-комунікативні уміння та навички учнів в процесі вивчення музичного мистецтва.
- СК3. Здатність формувати і розвивати в учнів ключові компетентності та вміння, спільні для всіх компетентностей.
- СК4. Здатність добирати і використовувати сучасні й ефективні методики і технології навчання, виховання й розвитку учнів для проведення уроків та позакласних заходів з музичного мистецтва у закладах загальної середньої освіти, в тому числі за умов дистанційного та змішаного навчання.
- СК5. Здатність ефективно використовувати наявні та створювати нові цифрові СК-6. Здатність здійснювати оцінювання та моніторинг результатів навчання учнів на засадах компетентнісного підходу.
- СК7. Здатність формувати мотивацію учнів та організувати їхню пізнавальну діяльність з врахуванням вікових й індивідуальних особливостей, психоемоційного стану.
- СК8. Здатність усвідомлювати особисті відчуття, почуття та емоції, потреби, керувати власними емоційними станами, формувати в учнів емоційну чутливість, рефлексію та ціннісне ставлення до творів мистецтва.
- СК9. Здатність здійснювати власний професійний розвиток, отримувати підтримку від колег та підтримувати їх у професійному розвитку, аналізувати власну педагогічну діяльність та її результати.
- СК10. Здатність використовувати музикознавчі, музично-педагогічні, культурологічні знання та сучасну термінологію для аналізу, інтерпретації й структурування навчального матеріалу з музичного мистецтва.
- СК12. Здатність до перенесення системи фахових знань у площину навчального предмету «Музичне мистецтво» та інтегрованого курсу «Мистецтво».
- СК13. Здатність виявляти музикальність, демонструвати виконавські (інструментальні, вокально-хорові, диригентсько-хорові), інтерпретаційні, артистичні уміння вчителя музичного мистецтва.

Компетентності Професійного стандарту «Вчитель закладу загальної середньої освіти» / «Вихователь закладу дошкільної освіти», на розвиток яких спрямовано ОК

ОК спрямований на розвиток таких компетентностей Професійного стандарту «Вчитель закладу загальної середньої освіти»:

- A1. Мовно-комунікативна компетентність
- A2. Предметно-методична компетентність
- A3. Інформаційно-цифрова компетентність
- B1. Психологічна компетентність
- B2. Емоційно-етична компетентність
- B3. Компетентність педагогічного партнерства
- G2. Організаційна компетентність
- G3. Оцінювально-аналітична
- D1. Інноваційна компетентність
- D2. Здатність до навчання впродовж життя
- D3. Рефлексивна компетентність

Результати навчання:

ПРН 10. Володіти диригентсько-хоровими вміннями та навичками; демонструвати здатність до ефективної взаємодії, творчої співпраці та комунікації в учнівських, педагогічних і музичних колективах.

ПРН 11. Інтегрувати професійні вміння гри, співу, диригування, музичного сприймання, запам'ятовування та інтерпретації музичних творів; виявляти артистизм, самоконтроль і виконавську надійність.

ПРН 21. Формувати в учнів ключові компетентності (ініціативність, творчість, комунікацію, критичне мислення) засобами музичного мистецтва.

ПРН 22. Реалізовувати навчальні програми з музичного мистецтва та інтегрованого курсу «Мистецтво», організовувати різні види позакласної діяльності з учнівською молоддю.

ОК спрямований на розвиток таких трудових функцій, визначених Професійним стандартом «Вчитель закладу загальної середньої освіти»:

А. Навчання учнів предметів (інтегрованих курсів)

Б. Партнерська взаємодія з учасниками освітнього процесу

Г. Провадження освітнього процесу

Результати навчання за освітнім компонентом

Згідно з результатами освітнього компоненту здобувачі освіти повинні **знати**:

Після завершення навчального курсу здобувач освіти отримає знання, вміння та навички в роботі з хором **такі як**: розспівування та настроювання хору, уміння співати із дотриманням строю та ансамблю як окремо взятій хоровій партії, так і в хорі вцілому; темброва виразність хорових партій, хору, єдина манера звукоутворення, злитність звучання; методи роботи над партитурою та методи вивчення твору з хором; створення хорового колективу та організація внутрішньої структури колективу; план роботи хорового колективу та організаційно виховна робота; вибір репертуару хору, концертної програми, організація концертного виступу; сценічна, виконавська культура; диригування твором: артистичність, міміка, пластика диригентського жесту.

2. Зміст освітнього компонента

1 курс

Змістовий модуль 1. Співоче дихання.

Тема 1. Вироблення умінь і навичок безшумного одночасно взятого вдиху та економного дихання.

Тема 2. Вироблення змішаного типу дихання.

Тема 3. Залежність дихання від темпу твору та виконавського штриха. Ланцюгове дихання.

Змістовий модуль 2. Звукоутворення.

Тема 1. Округлене формування голосних та коротка вимова приголосних під час співу.

Тема 2. Вироблення різного типу атаки звука: м'якої, твердої, придихової.

Тема 3. Формування звучання хорових партій у різних регістрах.

Змістовий модуль 3. Дикція

Тема 1. Виразна і чітка вимова літературного тексту під час співу.

Тема 2. Вимова літературного тексту на різні види динаміки (форте, піано).

Тема 3. Вироблення рухливості артикуляційного апарату (звільнення нижньої щелепи, рухливість губ, положення язика).

Змістовий модуль 4. Стрій: мелодичний і гармонічний.

Тема 1. Спів в унісон, правильне інтонування стійких і нестійких ступенів ладу.

Тема 2. Свідоме інтонування під час співу мелодії, відчуття гармонії, правильне її відтворення.

Тема 3. Спів хроматизмів, уміння підвищувати або понижувати інтонації точно інтонування при співі поліфонічних творів, канонів і при самостійному рухові голосів хорового твору.

2 курс

Змістовий модуль 5. Ансамбль хору.

Тема 1. Уміння співати із дотриманням строю та ансамблю як окремо взятій хоровій партії, так і в хорі вцілому.

Тема 2. Динамічний ансамбль, динамічна гнучкість, фразування.

Тема 3. Темброва виразність хорових партій, хору. Єдина манера звукоутворення, злитність звучання.

Змістовий модуль 6. Звуковедення, прийоми виконання.

Тема 1. Засвоєння прийомів звуковедення легато, нон легато, стаккато.

Тема 2. Прийоми звуковедення в різних темпах та динамічних відтінках.

Тема 3. Гнучкість виконання штрихів, динамічних акцентів.

Змістовий модуль 7. Динаміка.

Тема 1. Уміння виконувати різні динамічні відтінки: p, pp, f, ff.

Тема 2. Володіння рухомою динамікою від p до pp, від f до ff. Тривале крещендо і дімінуендо.

Тема 3. Володіння короткочасною рухомою динамікою, раптовою динамічною зміною у співі (sub.forte, sub piano).

Змістовий модуль 8. Засоби музичної виразності.

Тема 1. Акцент. Цезура як засіб музичної виразності (художня цезура).

Тема 2. Фермата. Філірування звучності. Характер звуку в залежності від стилю і жанру твору.

Тема 3. Спів із закритим ротом (хорова інструментовка). Сонористичні прийоми.

3 курс

Змістовий модуль 9. Виконання хорових творів різного жанру і стилю.

Тема 1. Спів творів гармонічної фактури.

Тема 2. Спів творів гомофонно-гармонічної фактури.

Тема 3. Художнє виконання творів поліфонічного складу.

Змістовий модуль 10. Виконання творів ускладненої фактури.

Тема 1. Вироблення навиків співу альтерованих гармонічних співзвучь, ускладнених гармоній.

Тема 2. Виконання різних ритмічних побудов: пунктирний ритм, синкопований ритм, поліритмія.

Тема 3. Виконання політональних і поліладових побудов.

Змістовий модуль 11. Методи і прийоми роботи із хоровим колективом.

Тема 1. Поєднання вокальної техніки та хорового виконання.

Тема 2. Розспівування та настроювання хору.

Тема 3. Художня інтонація, емоційність виконання.

Змістовий модуль 12. Робота над хоровою партитурою.

Тема 1. Розбір твору. Аналіз важких місць в партитурі.

Тема 2. Методи роботи над партитурою.

Тема 3. Методи вивчення твору з хором.

4 курс

Змістовий модуль 13. Організаційна і навчально-виховна робота з хором.

Тема 1. План роботи хорового колективу.

Тема 2. Організаційно виховна робота.

Тема 3. Вибір репертуару хору: концертної програми, організація концертного виступу.

Змістовий модуль 14. Художнє виконання хорового твору.

Тема 1. Виконання твору а капела.

Тема 2. Виконання творів із супроводом.

Тема 3. Виконання творів із солістом.

Змістовий модуль 15. Репертуар навчального хору.

Тема 1. Твори композиторів-класиків.

Тема 2. Хорові твори сучасних композиторів.

Тема 3. Обробки народних пісень.

Змістовий модуль 16. Робота над творами державного екзамену.

Тема 1. Володіння вміннями і навичками вокально-хорової техніки.

Тема 2. Сценічна, виконавська культура.

Тема 3. Диригування твором: артистичність, міміка, пластика диригентського жесту.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин			
	Денна форма			
	Усього	у тому числі		
		Консультації	Практичні (семінари)	Самостійна робота
І курс				
<u>Змістовий модуль 1. Співоче дихання.</u>				
Тема 1. Вироблення умінь і навичок безшумного одночасно взятого вдиху та економного дихання.	9		6	3
Тема 2. Вироблення змішаного типу дихання.	9		6	3
Тема 3. Залежність дихання від темпу твору та виконавського штриха. Ланцюгове дихання.	9		6	3
<u>Змістовий модуль 2. Звукоутворення.</u>				
Тема 1. Округлене формування голосних та коротка вимова приголосних під час співу.	9		6	3
Тема 2. Вироблення різного типу атаки звука: м'якої, твердої, придихової.	11	2	6	3
Тема 3. Формування звучання хорових партій у різних регістрах.	13	3	6	4
Разом за I семестр	60	5	36	19
<u>Змістовий модуль 3. Дикція</u>				

Тема 1. Виразна і чітка вимова літературного тексту під час співу.	6		6	
Тема 2. Вимова літературного тексту на різні види динаміки (форте, піано).	14		6	8
Тема 3. Вироблення рухливості артикуляційного апарату (звільнення нижньої щелепи, рухливість губ, положення язика).	17		8	9
<u>Змістовий модуль 4. Стрій: мелодичний і гармонічний.</u>				
Тема 1. Спів в унісон, правильне інтонування стійких і нестійких ступенів ладу.	6		6	
Тема 2. Свідоме інтонування під час співу мелодії, відчуття гармонії, правильне її відтворення.	15		6	9
Тема 3. Спів хроматизмів, уміння підвищувати або понижувати інтонації точне інтонування при співі поліфонічних творів, канонів і при самотійному рухові голосів хорового твору.	17		8	9
Разом за II семестр	75		40	35
Разом за I курс	135	5	76	54
II курс				
<u>Змістовий модуль 5. Ансамблю хору.</u>				
Тема 1. Уміння співати із дотриманням строю та ансамблю як окремо взятій хоровій партії, так і в хорі в цілому.	9		6	3

Тема 2. Динамічний ансамбль, динамічна гнучкість, фразування.	9		6	3
Тема 3. Темброва виразність хорових партій, хору. Єдина манера звукоутворення, злитність звучання.	9		6	3
<u>Змістовий модуль 6. Звуковедення, прийоми виконання.</u>				
Тема 1. Засвоєння прийомів звуковедення легато, нон легато, стаккато.	10	1	6	3
Тема 2. Прийоми звуковедення в різних темпах та динамічних відтінках.	10	1	6	3
Тема 3. Гнучкість виконання штрихів, динамічних акцентів.	13	3	6	4
Разом за III семестр	60	5	36	19
<u>Змістовий модуль 7. Динаміка.</u>				
Тема 1. Уміння виконувати різні динамічні відтінки: p, pp, f, ff	6		6	
Тема 2. Володіння рухомою динамікою від p до pp, від f до ff. Тривале крещендо і дімінуендо.	6		6	
Тема 3. Володіння короткочасною рухомою динамікою, раптовою динамічною зміною у співі (sub.forte, sub piano).	8		8	
<u>Змістовий модуль 8. Засоби музичної виразності.</u>				
Тема 1. Акцент. Цезура як засіб музичної виразності (художня цезура)	6		6	

Тема 2. Фермата. Філірування звучності. Характер звуку в залежності від стилю і жанру твору.	16		6	10
Тема 3. Спів із закритим ротом (хорова інструментовка). Сонористичні прийоми.	18		8	10
Разом за IV семестр	60		40	20
Разом за II курс	120	5	76	39
III курс				
<u>Змістовий модуль 9. Виконання хорових творів різного жанру і стилю.</u>				
Тема 1. Спів творів гармонічної фактури.	6		6	
Тема 2. Спів творів гомофонно-гармонічної фактури.	6		6	
Тема 3. Художнє виконання творів поліфонічного складу.	6		6	
<u>Змістовий модуль 10. Виконання творів ускладненої фактури.</u>				
Тема 1. Вироблення навиків співу альтерованих гармонічних співзвучь, ускладнених гармоній.	9		6	3
Тема 2. Виконання різних ритмічних побудов: пунктирний ритм, синкопований ритм, поліритмія.	9		6	3
Тема 3. Виконання політональних і поліладових побудов.	9		6	3
Разом за V семестр	45		36	9
<u>Змістовий модуль 11. Методи і прийоми роботи із хоровим колективом.</u>				
Тема 1. Поєднання вокальної техніки та хорового виконання.	5		5	

Тема 2. Розспівування та настроювання хору.	5		5	
Тема 3. Художня інтонація, емоційність виконання.	5		5	
<u>Змістовий модуль 12. Робота над хоровою партитурою.</u>				
Тема 1. Розбір твору. Аналіз важких місць в партитурі.	15		5	10
Тема 2. Методи роботи над партитурою.	15		5	10
Тема 3. Методи вивчення твору з хором.	15		5	10
Разом за VI семестр	60		30	30
Разом за III курс	105		66	39
IV курс				
<u>Змістовий модуль 13. Організаційна і навчально-виховна робота з хором.</u>				
Тема 1. План роботи хорового колективу.	6		6	
Тема 2. Організаційно виховна робота.	6		6	
Тема 3. Вибір репертуару хору: концертної програми, організація концертного виступу.	6		6	
<u>Змістовий модуль 14. Художнє виконання хорового твору.</u>				
Тема 1. Виконання твору а капела.	10	3	6	1
Тема 2. Виконання творів із супроводом.	10	3	6	1
Тема 3. Виконання творів із солістом.	7	1	6	
Разом за VII семестр	45	7	36	2
<u>Змістовий модуль 15. Репертуар навчального хору.</u>				
Тема 1. Твори композиторів-класиків.	5		5	

Тема 2. Хорові твори сучасних композиторів.	5		5	
Тема 3. Обробки народних пісень.	5		5	
<u>Змістовий модуль 16. Робота над творами державного екзамену.</u>				
Тема 1. Володіння уміннями і навичками вокально-хорової техніки.	5		5	
Тема 2. Сценічна, виконавська культура.	10	5	5	
Тема 3. Диригування твором: артистичність, міміка, пластика диригентського жесту.	15	5	5	5
Разом за VIII семестр	45	10	30	5
Разом за IV курс	90	17	66	7
Усього годин	450	27	284	139

6. Темы практичних занять

№ з/п	№ теми	Назва теми	К-ть годин
1	Тема 1/1	Вироблення умінь і навичок безшумного одночасно взятого вдиху та економного дихання.	6
2	Тема 1/2	Вироблення змішаного типу дихання.	6
3	Тема 1/3	Залежність дихання від темпу твору та виконавського штриха. Ланцюгове дихання.	6
4	Тема 2/1	Округлене формування голосних та коротка вимова приголосних під час співу.	6
5	Тема 2/2	Вироблення різного типу атаки звука: м'якої, твердої, придихової.	6
6	Тема 2/3	Формування звучання хорових партій у різних регістрах.	6
7	Тема 3/1	Виразна і чітка вимова літературного тексту під час співу.	6
8	Тема 3/2	Вимова літературного тексту на різні види динаміки (форте, піано).	6
9	Тема 3/3	Вироблення рухливості артикуляційного апарату (звільнення нижньої щелепи, рухливість губ, положення язика).	8
10	Тема 4/1	Спів в унісон, правильне інтонування стійких і нестійких ступенів ладу.	6

11	Тема 4/2	Свідоме інтонування під час співу мелодії, відчуття гармонії, правильне її відтворення.	6
12	Тема 4/3	Спів хроматизмів, уміння підвищувати або понижувати інтонації точне інтонування при співі поліфонічних творів, канонів і при самотійному рухові голосів хорового твору.	8
13	Тема 5/1	Уміння співати із дотриманням строю та ансамблю як окремо взятій хоровій партії, так і в хорі в цілому.	6
14	Тема 5/2	Динамічний ансамбль, динамічна гнучкість, фразування.	6
15	Тема 5/3	Темброва виразність хорових партій, хору. Єдина манера звукоутворення, злитність звучання.	6
16	Тема 6/1	Засвоєння прийомів звуковедення легато, нон легато, стаккато.	6
17	Тема 6/2	Прийоми звуковедення в різних темпах та динамічних відтінках.	6
18	Тема 6/3	Гнучкість виконання штрихів, динамічних акцентів.	6
19	Тема 7/1	Уміння виконувати різні динамічні відтінки: p, pp, f, ff	5
20	Тема 7/2	Володіння рухомою динамікою від p до pp, від f до ff. Тривале крещендо і дімінуендо.	5
21	Тема 7/3	Володіння короткочасною рухомою динамікою, раптовою динамічною зміною у співі (sub.forte, sub piano).	5
22	Тема 8/1	Акцент. Цезура як засіб музичної виразності (художня цезура)	5
23	Тема 8/2	Фермата. Філірування звучності. Характер звуку в залежності від стилю і жанру твору.	5
24	Тема 8/3	Спів із закритим ротом (хорова інструментовка). Сонористичні прийоми.	5
25	Тема 9/1	Спів творів гармонічної фактури.	6
26	Тема 9/2	Спів творів гомофонно-гармонічної фактури.	6
27	Тема 9/3	Художнє виконання творів поліфонічного складу.	6
28	Тема 10/1	Вироблення навиків співу альтерованих гармонічних співзвучь, ускладнених гармоній.	6
29	Тема 10/2	Виконання різних ритмічних побудов: пунктирний ритм, синкопований ритм, поліритмія.	6
30	Тема 10/3	Виконання політональних і поліладових побудов.	6
31	Тема 11/1	Поєднання вокальної техніки та хорового виконання.	5
32	Тема 11/2	Розспівування та настроювання хору.	5
33	Тема 11/3	Художня інтонація, емоційність виконання.	5
34	Тема 12/1	Розбір твору. Аналіз важких місць в партитурі.	5
35	Тема 12/2	Методи роботи над партитурою.	5
36	Тема 12/3	Методи вивчення твору з хором.	5
37	Тема 13/1	План роботи хорового колективу.	6
38	Тема 13/2	Організаційно виховна робота.	6
39	Тема 13/3	Вибір репертуару хору: концертної програми, організація концертного виступу.	6
40	Тема 14/1	Виконання твору а капела.	6
41	Тема 14/2	Виконання творів із супроводом.	6
42	Тема 14/3	Виконання творів із солістом.	6

43	Тема 15/1	Твори композиторів-класиків.	5
44	Тема 15/2	Хорові твори сучасних композиторів.	5
45	Тема 15/3	Обробки народних пісень.	5
46	Тема 16/1	Володіння уміннями і навичками вокально-хорової техніки.	5
47	Тема 16/2	Сценічна, виконавська культура.	5
48	Тема 16/3	Диригування твором: артистичність, міміка, пластика диригентського жесту.	5
Разом			284

7. Самостійна робота

N з/п	N теми / модуля	Назва теми	К-ть Годин
1	1/1.	Вироблення умінь і навичок безшумного одночасно взятого вдиху та економного дихання.	3
2	1/2.	Вироблення змішаного типу дихання.	3
3	1/3.	Залежність дихання від темпу твору та виконавського штриха. Ланцюгове дихання.	3
4	2/1.	Округлене формування голосних та коротка вимова приголосних під час співу.	3
5	2/2.	Вироблення різного типу атаки звука: м'якої, твердої, придихової.	3
6	2/3.	Формування звучання хорових партій у різних регістрах.	4
7	3/2.	Вимова літературного тексту на різні види динаміки (форте, піано).	8
8	3/3.	Вироблення рухливості артикуляційного апарату (звільнення нижньої щелепи, рухливість губ, положення язика).	9
9	4/2.	Свідоме інтонування під час співу мелодії, відчуття гармонії, правильне її відтворення.	9
10	4/3.	Спів хроматизмів, уміння підвищувати або понижувати інтонації точне інтонування при співі поліфонічних творів, канонів і при самостійному рухові голосів хорового твору.	9
11	5/1.	Уміння співати із дотриманням строю та ансамблю як окремо взятій хоровій партії, так і в хорі вцілому.	3
12	5/2.	Динамічний ансамбль, динамічна гнучкість, фразування.	3
13	5/3.	Темброва виразність хорових партій, хору. Єдина манера звукоутворення, злитність звучання.	3
14	6/1.	Засвоєння прийомів звуковедення легато, нон легато, стаккато.	3
15	6/2.	Прийоми звуковедення в різних темпах та динамічних відтінках.	3
16	6/3.	Гнучкість виконання штрихів, динамічних акцентів.	4
17	8/2.	Фермата. Філірування звучності. Характер звуку в залежності від стилю і жанру твору.	2

18	8/3.	Спів із закритим ротом (хорова інструментовка). Сонористичні прийоми.	3
19	10/1.	Вироблення навиків співу альтерованих гармонічних співзвучь, ускладнених гармоній.	3
20	10/2.	Виконання різних ритмічних побудов: пунктирний ритм, синкопований ритм, поліритмія.	3
21	10/3.	Виконання політональних і поліладових побудов.	3
22	12/1.	Розбір твору. Аналіз важких місць в партитурі.	5
23	12/2.	Методи роботи над партитурою.	5
24	12/3.	Методи вивчення твору з хором.	5
25	14/1.	Виконання твору а капела.	1
26	14/2.	Виконання творів із супроводом.	1
27	16/3.	Диригування твором: артистичність, міміка, пластика диригентського жесту.	5
28	Всього		139

9. Методи навчання

Методи викладання освітнього компонента «Хоровий клас» спрямовані на розв'язання навчальних завдань.

Вибір методів і технологій викладання та навчання здійснюється залежно від мети заняття, змісту, навчальних можливостей здобувачів освіти, особливостей особистості викладача, матеріально-технічного забезпечення.

Засоби навчання, які застосовуються при викладанні освітнього компонента, є словесні, наочні й практичні. Серед методів подачі навчального матеріалу з освітнього компонента «Хоровий клас» застосовуються:

1. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності:

1) за джерелом інформації: словесні: тлумачення хорового матеріалу на репетиції із застосуванням комп'ютерних ілюстративних інформаційних технологій (презентація хорового твору, мультимедіа ін.), пояснення, розповідь; наочні: ілюстрація, демонстрація; практичні: вправи.

2) за логікою передачі і сприймання навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

3) за ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові.

4) інтерактивні методи навчання, методи розвитку критичного мислення.

2. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності: навчальні дискусії, створення ситуації пізнавальної новизни, створення ситуації зацікавленості (метод цікавих аналогій тощо).

10. Форми контролю знань та критерії оцінювання

Оцінювання знань здобувачів освіти здійснюється за 100-бальною шкалою, яка переводиться відповідно у національну шкалу («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно») та шкалу європейської кредитно-трансферної системи (ЄКТС – А, В, С, D, E, FX, F). Згідно з п. 2.1. Положення про порядок оцінювання знань здобувачів освіти в умовах кредитно-трансферної системи організації освітнього процесу оцінювання академічних досягнень здобувачів освіти здійснюється під час міжсесійного (поточного та модульного) та підсумкового (семестрового) контролю знань.

Поточний контроль здійснюється з метою оцінювання якості роботи здобувача освіти впродовж семестру під час проведення практичних занять, а також для перевірки якості самостійної роботи здобувачів освіти. Поточний контроль може проводитися у формі усного (перевірка хорових партій) опитування або експрес-контролю на практичних заняттях, виступів здобувачів освіти, а також у формі практичного показу вокально-хорових елементів, завдань.

Модульний контроль знань здійснюється через проведення аудиторних практичних контрольних робіт у вигляді здачі хорових партій.

Підсумковий контроль знань проводиться у формі **екзамену** (практичний показ). Екзамен передбачає художній показ та ілюстрацію вивчених хорових партій, в яких здобувачі освіти повинні продемонструвати знання та сформулювати на їх основі розуміння проблематики курсу, а також отримані компетентності.

Оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти здійснюється за 100-бальною шкалою з таким розподілом балів: 70 балів – поточний контроль, 30 балів – проміжний (модульний) контроль.

За роботу на практичних заняттях бали розподіляються таким чином:

Бали	Критерії оцінювання	Рівень компетентності	Оцінка
90–100 10 5	Високе розуміння художньої інтерпретації хорошого твору; - бездоганне тембральне і динамічне погодження звука свого голосу з іншими окремими голосами своєї та інших партій; -бездоганна чистота інтонації; -правильне володіння звуком; -досконале володіння вокальним диханням; -досконале володіння артикуляційним апаратом; -правильне використання різних штрихів; -вміння орієнтуватись у формі та гармонічній будові твору.	<i>Високий</i> Здобувач освіти набув фахових компетентностей з відповідними програмними результатами з освітнього компонента	Відмінно (А)
82–89 9-8 4	Достатнє розуміння художньої інтерпретації хорошого твору; -добре тембральне і динамічне погодження звука свого голосу з іншими окремими голосами своєї та інших партій; -добра чистота інтонації (1-2 помилки); - правильне володіння звуком; - правильне володіння вокальним диханням; -правильне володіння артикуляційним апаратом; -правильне використання різних штрихів; добре вміння орієнтуватись у формі та гармонічній будові твору.	<i>Достатній</i> Здобувач освіти набув фахових компетентностей з відповідними програмними результатами з освітнього компонента, однак під час відповідей припустився незначних неточностей	Добре (В)
74–81 7 4	Задовільне розуміння художньої інтерпретації твору хорошого твору; - задовільне тембральне і динамічне погодження звука свого голосу з іншими окремими голосами своєї та інших партій; -задовільна чистоту інтонації (3-4 помилки); -вцілому правильне володіння звуком; -	<i>Достатній</i> Здобувач освіти набув фахових компетентностей та відповідних програмних результатів з освітнього компонента, однак на додаткові питання з	Добре (С)

	задовільне володіння хорovým диханням; -задовільне володіння артикуляційним апаратом; -помилки у трактуванні форми та гармонічної будови твору.	теоретичних положень та практичних завдань відповідь не чітка та не повна	
64–73 6-5 3	Незадовільне розуміння художньої інтерпретації твору у складі хорового колективу; -невміння тембрально і динамічно погоджувати звуки свого голосу з іншими окремими голосами своєї та інших партій; -погана чистота інтонації (5-8 помилок); -неправильне володіння звуком; -недосконале володіння вокальним диханням; -недосконале володіння артикуляційним апаратом; -неправильне використання різних штрихів; -невміння орієнтуватись у формі та гармонічній будові твору.	<i>Середній</i> Здобувач освіти частково набув фахових компетентностей та програмних результатів з освітнього компонента та забезпечує достатній рівень відтворення та застосування основних положень освітнього компонента	Задовільно (Д)
60–63 4-3 2	Здобувач освіти демонструє: - репродуктивний підхід до засвоювання та викладання матеріалу; - недостатню повноту викладення матеріалу; - поверхневі знання основного матеріалу; - наявність значної кількості неточностей у викладі матеріалу; - порушення логічної послідовності при викладі матеріалу; - вміння пов'язувати питання теорії і практики	<i>Середній</i> Здобувач освіти частково набув фахових компетентностей та програмних результатів з освітнього компонента і має мінімально допустимий рівень знань з усіх складових програми освітнього компонента	Задовільно (Е)
35–59 2-1 1	Здобувач освіти демонструє: - відсутність знань з більшої частини матеріалу, слабке засвоєння принципів положень курсу; - наявність грубих, принципів помилок при виконанні отриманих завдань; - відповіді неправильні зі значною кількістю суттєвих помилок; - незнання партій творів; -невміння орієнтуватись у формі та гармонічній будові твору.	<i>Низький</i> Здобувач освіти набув окремих фахових компетентностей та програмних результатів з освітнього компонента, але не забезпечує практичної реалізації завдань, що формуються при вивченні курсу	Незадовільно з можливістю повторного складання (FX)
1–34 0 0	Здобувач освіти демонструє: - повне не виконання вимог програми з вивчення курсу; - наявність грубих, принципів помилок при виконанні отриманих завдань; - неграмотне і неправильне викладення відповідей;	<i>Незадовільний</i> Здобувач освіти не набув фахових компетентностей і не здатний до самостійного вирішення завдань, які окреслює освітній компонент	Незадовільно з повторним вивченням (F)

	- пасивне опрацювання матеріалу з освітнього компонента		
--	---	--	--

Критерії оцінювання знань з освітнього компоненту на екзамені

(30-27 бал.) -високе розуміння художньої інтерпретації ансамблевого твору; - бездоганне тембральне і динамічне погодження звука свого голосу з іншими окремими голосами своєї та інших партій; -бездоганна чистота інтонації; -правильне володіння звуком; -досконале володіння вокальним диханням; -досконале володіння артикуляційним апаратом; -правильне використання різних штрихів; -вміння орієнтуватись у формі та гармонічній будові твору.

(22-26 бал.) -достатнє розуміння художньої інтерпретації ансамблевого твору; -добре тембральне і динамічне погодження звука свого голосу з іншими окремими голосами своєї та інших партій; -добра чистота інтонації (1-2 помилки); -правильне володіння звуком; -правильне володіння вокальним диханням; -правильне володіння артикуляційним апаратом; -правильне використання різних штрихів; добре вміння орієнтуватись у формі та гармонічній будові твору.

(18-25 бал.) -задовільне розуміння художньої інтерпретації твору ансамблевого твору; -задовільне тембральне і динамічне погодження звука свого голосу з іншими окремими голосами своєї та інших партій; -задовільна чистоту інтонації (3-4 помилки); -вцілому правильне володіння звуком; -задовільне володіння хоровим диханням; -задовільне володіння артикуляційним апаратом; -помилки у трактуванні форми та гармонічної будови твору.

(11-17 бал.) -незадовільне розуміння художньої інтерпретації твору у складі хорового колективу; -невміння тембрально і динамічно погоджувати звуки свого голосу з іншими окремими голосами своєї та інших партій; -погана чистота інтонації (5-8 помилок); -неправильне володіння звуком; -недосконале володіння вокальним диханням; -недосконале володіння артикуляційним апаратом; -неправильне використання різних штрихів; -невміння орієнтуватись у формі та гармонічній будові твору.

(1-10 бал.) -незнання партій творів;. -невміння орієнтуватись у формі та гармонічній будові твору.

0/0 - Твори не виконувалися.

Розподіл балів, які отримують здобувачі освіти I-VII семестр (таблиця 1)

Змістовий модуль I, III, V, VII					Змістовий модуль II, IV, VI,					
T. 1	T. 2	T. 3	CP	ЗМ1	T. 1	T. 2	T. 3	CP	ЗМ2	
I	I	I			I	I	I			
10	10	10	5	15	10	10	10	5	15	
Всього балів:										100

VIII семестр (таблиця 2)

Змістовий модуль XI					Змістовий модуль XII					Е
Т. 1	Т. 2	Т. 3	СР	ЗМ1	Т. 1	Т. 2	Т. 3	СР	ЗМ2	
I	I	I			I	I	I			30
5	5	5	5	15	5	5	5	5	15	
Всього балів:										100

Умовні позначення: ПР – практичне заняття, СР – самостійна робота, МК – модульний контроль, ПК – поточний контроль, Е – екзамен

Шкала оцінювання

100-бальна шкала	шкала ЄКТС	оцінка за національною системою
90–100	A	відмінно
82–89	B	добре
74–81	C	
64–73	D	задовільно
60–63	E	
35–59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0–34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням освітнього компонента

11. Політика курсу

11.1. Політика щодо відвідування

Здобувач освіти повинен відвідувати всі види занять, передбачені навчальним планом, згідно з розкладом. Графік консультацій із освітнього компоненту оприлюднений на інформаційному стенді кафедри музичного мистецтва. У разі відсутності здобувача на занятті він зобов'язаний його відпрацювати.

11.2. Політика щодо академічної доброчесності

Здобувач освіти повинен самостійно виконати всі завдання лабораторних робіт, а, у випадку запозичень інформації, зобов'язаний коректно її відображати з посилання на першоджерело. Використання будь-яких джерел інформації під час проведення підсумкового контролю заборонено.

Використання інструментів штучного інтелекту в освітній діяльності здійснюється у межах вимог академічної доброчесності та відповідно до Політик впровадження та використання ШІ в Коледжі. Здобувач освіти зобов'язаний використовувати технології штучного інтелекту відповідально, прозоро та етично, з обов'язковим дотриманням принципів академічної доброчесності.

Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі здобувача освіти є підставою для її незарахування, незалежно від масштабів плагіату. Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються. У випадку таких подій – реагування відповідно до Положення про академічну доброчесність учасників освітнього процесу Комунального закладу вищої освіти «Луцький педагогічний коледж» Волинської обласної ради.

11.3. Політика щодо дотримання термінів виконання завдань

Здобувач освіти повинен вчасно виконати всі завдання лабораторних робіт у терміни,

які встановлює викладач. Індивідуальну роботу здобувач освіти виконує самостійно, відповідно до методичних вказівок та визначених викладачем завдань і термінів. У випадку відсутності здобувача освіти на занятті з об'єктивних причин (хвороба, заява по поважній причині) термін здачі робіт може бути змінений. До підсумкової форми контролю (заліку) здобувач освіти має відпрацювати пропущені заняття та здати усі теми / лабораторні роботи. Ліквідація заборгованості відбувається під час проведення консультацій з освітнього компонента за графіком, визначеним викладачем.

11.4. Політика щодо визнання результатів неформальної освіти

Якщо здобувач освіти отримав знання у неформальній (курси, семінари, тренінги, стажування) чи інформальній освіті і їх тематика, обсяг вивчення та зміст відповідають освітньому компоненту в цілому або його окремому розділу, змістовому модулю, темі (темам), що передбачені робочою програмою освітнього компонента, і проходження яких підтверджено документально (сертифікат, свідоцтво тощо), то зарахування результатів такого навчання здійснюється згідно з Положенням про порядок визнання результатів навчання здобувачів вищої та фахової передвищої освіти, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти, у Комунальному закладі вищої освіти «Луцький педагогічний коледж» Волинської обласної ради.

11.5. Політика щодо перезарахування попередньо здобутих результатів навчання.

Перезарахування результатів навчання з освітнього компонента «Хоровий клас» здобувачам освіти освітньо-професійної програми «Середня освіта (Музичне мистецтво)» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, які вступили на основі диплома фахового молодшого бакалавра, здійснюється відповідно до чинного законодавства України та нормативних документів Комунального закладу вищої освіти «Луцький педагогічний коледж» Волинської обласної ради.

Згідно з рішенням кафедри музичного мистецтва (протокол № 8 від 24.06.2024) за освітнім компонентом передбачено часткове перезарахування попередньо здобутих результатів навчання в обсязі 5 кредитів ЄКТС.

Перезарахування результатів навчання ухвалюється Комісією з перезарахування освітніх компонентів та визначення академічної різниці здобувачам освіти ОС бакалавр на основі фахового молодшого бакалавра на підставі комплексного аналізу документів про попередню освіту, обсягу та рівня здобутих програмних результатів навчання.

Часткове перезарахування застосовується у випадку неповного рівня сформованості всіх результатів навчання програмним результатам освітнього компонента. Відтак викладачем освітнього компонента можуть бути зараховані окремі теми, змістові модулі та/або інші види навчальної діяльності, що підтверджують рівень сформованості компетентностей передбачених освітньо-професійною програмою.

Результати навчання, які не підтверджують повної відповідності вимогам освітньо-професійної програми, підлягають подальшому опануванню в межах вивчення освітнього компонента з обов'язковим проходженням визначених робочою програмою форм поточного та підсумкового контролю.

11. Рекомендована література

Основна

1. Аксьонова Л. В 1200 кращих українських народних пісень. Київ : Кристал Бук, 2018. 704 с.
2. Антонюк В. Г. Хоровий репертуар і концертна практика : навч. посіб. Київ : Ліра-К, 2018.
3. Бенч Ш. Вокальна техніка співу : навч. посіб. Київ : Музична Україна, 2018.

4. Гаврилюк М. І. Українська народна пісня в хоровій обробці : навч. посіб. Львів : Каменяр, 2017.
5. Дмитрієв Л. Б. Основи вокальної методики : навч. посіб. Київ : Музична Україна, 2015.
6. Єгоров О. П. Хорове звучання : теорія і практика : навч. посіб. Харків : Факт, 2016.
7. Живов В. Л. Теорія і практика хорового ансамблю : навч. посіб. Київ : Музична Україна, 2016.
8. Канерштейн Б. А. Мистецтво диригування : навч. посіб. Київ : Музична Україна, 2019.
9. Карасьов В. Українські народні пісні. Київ : Знання, 2015. 176 с.
10. Коваленко О. В. Тембр і ансамбль у хорі : навч. посіб. Одеса : Астропринт, 2018.
11. Красіков М. Українські жартівливі пісні. Харків : Фоліо. 2012. 288 с.
12. Красіков М. Українські жартівливі пісні. Харків : Фоліо. 2015. 31 с.
13. Кузнецов В. М. Інтонація в хоровому співі : навч. посіб. Львів : Сполом, 2017. Гриценко І. С. Поліфонія в хоровій практиці : навч. посіб. Київ : НМАУ ім. П. І. Чайковського, 2020.
14. Марач О. М. Виконавський та теоретичний аналіз хорового твору «Із-за гаю сонце сходить»Б. Лятошинського. Методичні рекомендації для самостійної роботи здобувачів вищої освіти. / співавт. Мойсіюк В.В., Гаврилюк В. Є. Луцьк : електронне видання, 2024. 41 с.
15. Марач О. М. Виконавський та теоретичний аналіз хорового твору «Ой ходила та Маруся» М. Леонтовича. Методичні рекомендації для самостійної роботи здобувачів вищої освіти. / співавт. Мойсіюк В.В., Гаврилюк В. Є. Луцьк : електронне видання, 2024. 18 с.
16. Марач О. М. Хорознавство з методикою викладання. Частина 3: методичні рекомендації для самостійної роботи здобувачів вищої освіти музичне мистецтво / співавт. Панасюк С. ВНУ ім. Лесі Українки. Луцьк : електронне видання, 2022. 27 с.
17. Марач О. М. Фахова підготовка до виконавської діяльності та вокально-хорового аранжування в умовах вищої мистецької школи: навч. посіб. для здобувачів вищої освіти напряму «Музичне мистецтво» / Світлана Панасюк, Олег Гонтар. м. Луцьк, Волин. нац. ун-т ім. Лесі Українки, Луцьк : електронне видання, 2023. 184 с.
18. Марач О. М. Хорознавство з методикою викладання. Частина 1: методичні рекомендації для самостійної роботи здобувачів вищої освіти 025 музичне мистецтво / співавт. Шурдак М. ВНУ ім. Лесі Українки. Луцьк : електронне видання, 2022. 18 с.
19. Марач О. М. Хорознавство з методикою викладання. Частина 2: методичні рекомендації для самостійної роботи здобувачів вищої освіти музичне мистецтво / співавт. Шурдак М. ВНУ ім. Лесі Українки. Луцьк : електронне видання, 2022. 32 с.
20. Морозов В. П. Вокальна артикуляція і дикція : навч. посіб. Київ : Ліра-К, 2019.
21. Назайкінський Є. В. Про музичну інтонацію : монографія. Київ : Музична Україна, 2016.
22. Олійник М. О. Виконавська виразність у хоровому мистецтві : навч. посіб. Київ : ДАКККіМ, 2017.
23. Пігров К. К. Методика роботи з хором : навч. посіб. Київ : Музична Україна, 2015.
24. Холопова В. М. Ладова організація музики ХХ–ХХІ століття : навч. посіб. Київ : НМАУ ім. П. І. Чайковського, 2021.
25. Цветкова Л. Ю. Методика викладання класичного танцю: підручник. Київ: Альтерпрес, 2010.
26. Шамін О. І. Поліфонічне мислення хормейстера : навч. посіб. Харків : Ранок, 2019.

Допоміжна

1. Мельник В.Н. Практична робота з шкільним хором. – 2000.
2. Хорознавство з методикою викладання : навч. посіб. для студ. спец. «Музичне мистецтво». Луцьк : Східноєвр. Нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2018. 102 с. (В. Гаврилюк, О. Марач, В. Мойсіюк, С. Панасюк).

3. Марач О.М. Робота над особливостями стилю хору «Гече вода в синє море» Б. Лятошинського на уроках диригування : Методичні рекомендації для самостійної роботи студентів спеціальності 025 музичне мистецтво. Луцьк : Луцький педагогічний коледж, 2018. 16 с.
4. Марач О. М. Система афтактів як засіб управління музичним виконанням (принципи диригентської школи І. Мусіна) : методичні рекомендації для самостійної роботи студентів спеціальності 025 Музичне мистецтво. Луцьк : Луцький пед. коледж, 2018. 28 с.

9.3. Інформаційні ресурси

1. Перегляд Нот. URL: <https://musopen.org/uk/sheetmusic/> (дата звернення: 01.09.2021).
2. Ноти «Наша парафія». URL: <https://parafia.org.ua/noty/> (дата звернення: 01.09.2021).